

สังคมไทยกับวิกฤตบ้านแตก?

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประกอบการบรรยายเรื่องความขัดแย้งให้ TIJ

20 พฤษภาคม 2521

โจทย์?

-อาการแยกขั้วแบ่งข้างลึกล้ำ (deeply polarized society) ของสังคมไทย เป็นอาการเฉพาะสังคมหรือเป็นผลของ จังหวะก้าวในประวัติศาสตร์ของโลก (historical moment) ?

-ผู้คนในสังคมไทยจะอยู่กับความ ขัดแย้งที่ใกล้บ้านแตกเช่นนี้ได้อย่างไร?

วิธีตอบโจทย์

1

วิกฤตบ้านแตก (Crisis of the House Divided) ในประวัติศาสตร์อเมริกัน

2

สถานการณ์สังคมแยกขั้วแบ่งข้างในโลกปัจจุบัน

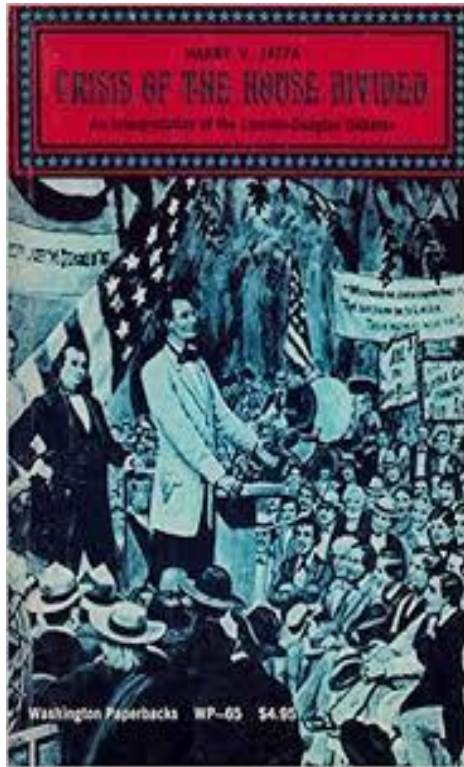
3

เข้าใจความขัดแย้งในสังคมไทยจากอนุสาวรีย์

4

บทเรียนจากงานวิจัย

Crisis of a house divided?

Briefly, Harry V.Jaffa examines Lincoln's early thought, especially as expressed in the Lyceum and Temperance addresses, and finds therein a depth and duality not previously appreciated. In expounding Lincoln's arguments in the famous debates, he properly emphasizes Lincoln's devotion to the principle of equality.

Crisis of a house divided?

- Jaffa has responded to both by arguing that the case for constitutional government cannot be understood or sustained without affirming the truths set forth in the preamble to the Declaration. The only alternative, he contends with eloquence and at times passionate intensity, is tyranny, whether of the few or the many.

Crisis of a house divided?

- Douglas, proclaiming his doctrine of popular sovereignty, is in a sense the perfect embodiment of that principle of self-government which Lincoln immortalized in the final phrases of his Gettysburg Address. But Lincoln, as Professor Jaffa points out, conceived of American democracy as something more than government of the people, by the people, and for the people. "It was government of, by, and for a people dedicated to a certain proposition." There, it seems, was the fundamental difference between the two men.

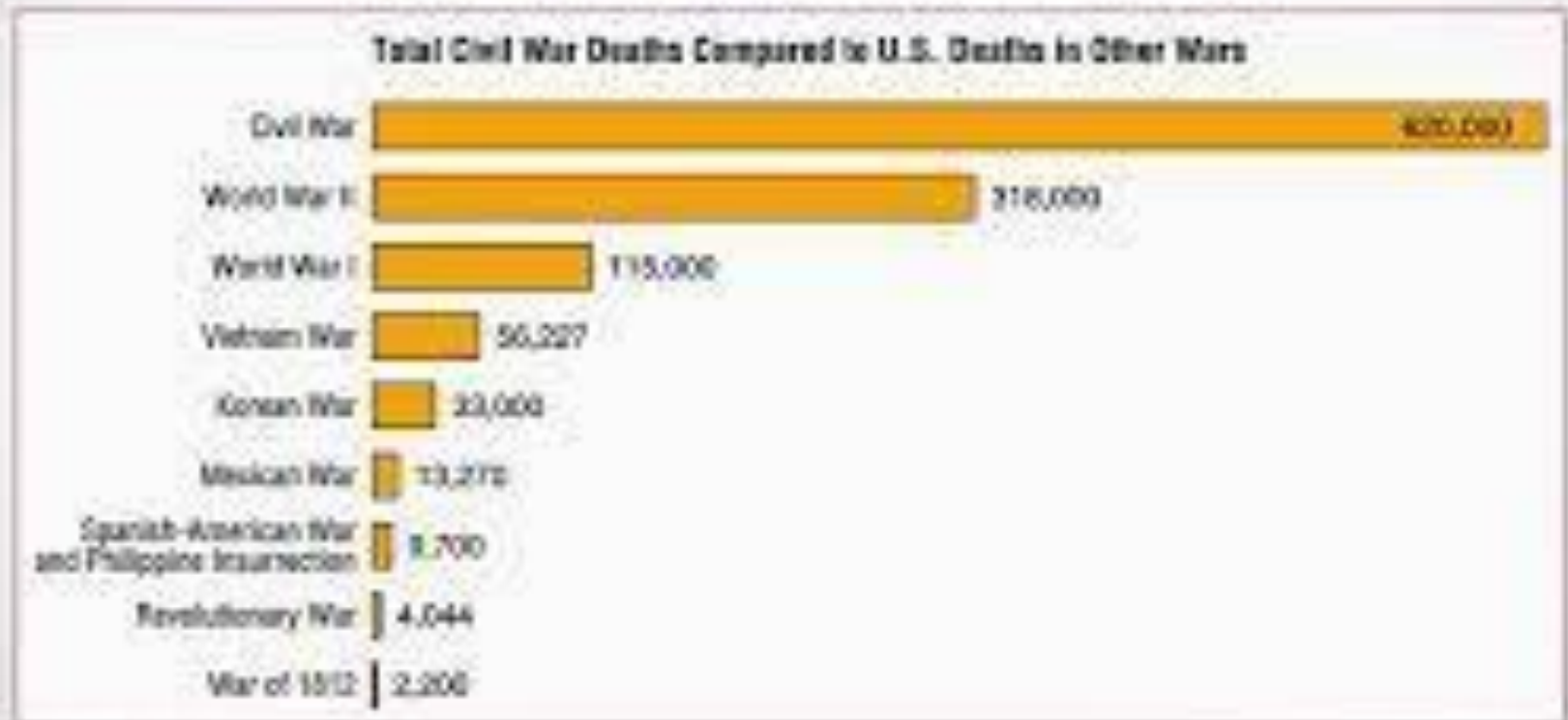
The American Civil War, April 12, 1861- April 9, 1865

Casualties of the American civil war

- Approximately 620,000 soldiers died from combat, accident, starvation, and disease during the Civil War. This number comes from an 1889 study of the war performed by William F. Fox and Thomas Leonard Livermore. Both men fought for the Union. Their estimate is derived from an exhaustive study of the combat and casualty records generated by the armies over five years of fighting. A recent study puts the number of dead as high as 850,000.

Civil War Casualties in Comparison to other wars

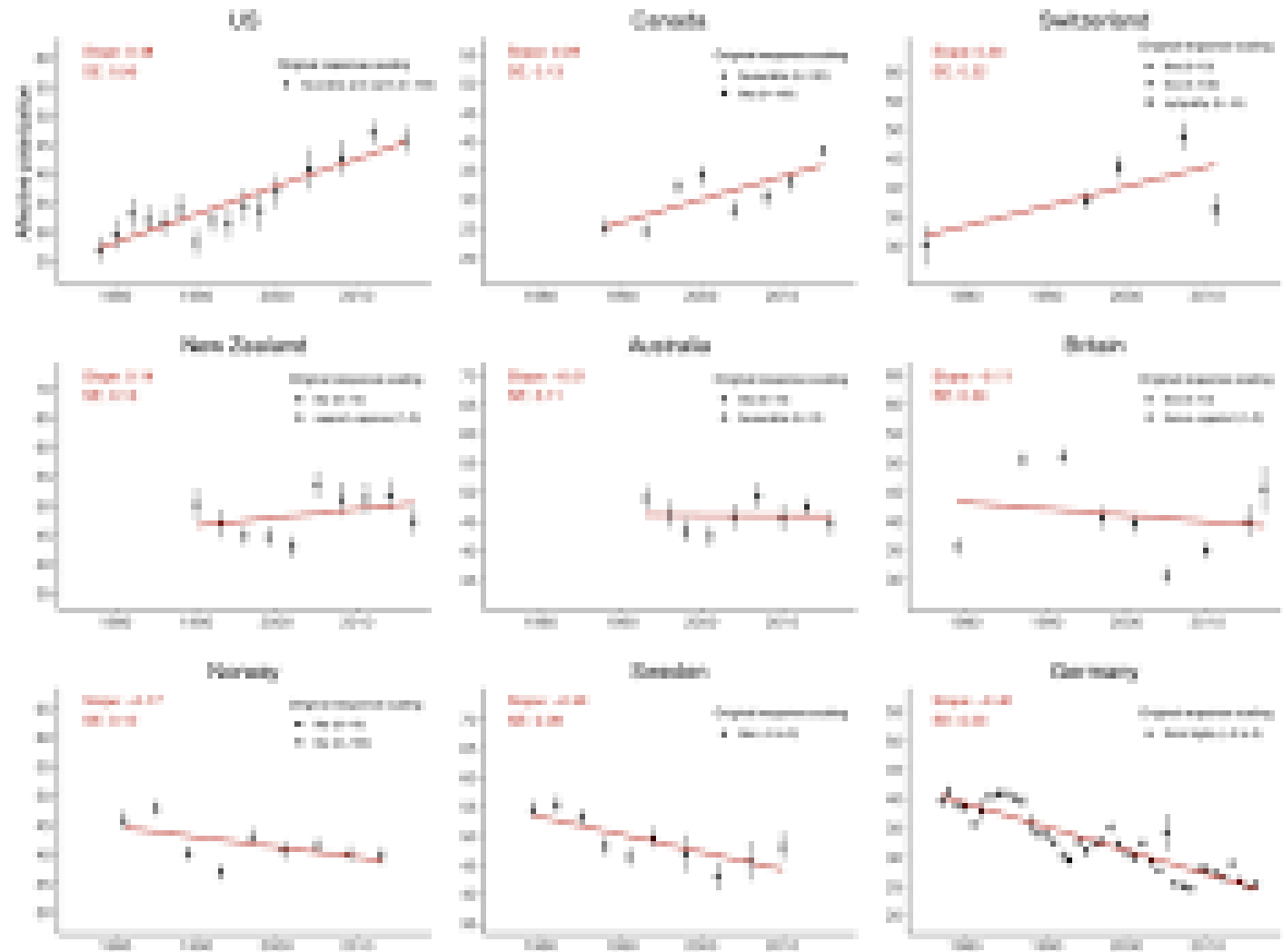
If US polarization brings about civil war today?

- ถ้านำอัตราตายในสงครามกลางเมืองเทียบกับสัดส่วนประชากรอเมริกัน ซึ่งคิดเป็น 2 %
- ในสหรัฐอเมริกาด้วยประชากรปัจจุบัน จะมีคนตายถึงกว่า 6,000,000 คน

Is polarization in the US a unique phenomenon or a sign of the times?

- Levi Boxell, Matthew Gentzkow, and Jesse Shapiro (June, 2020) built the closest thing to a usable data set. **Using survey results, they construct a measure of polarization that permits comparison across the US, Canada, Britain, Germany, Australia, New Zealand, Norway, Sweden, and Switzerland over the past four decades.** What they found is striking: *In five of those countries, polarization actually declined in recent decades. In no country did it rise as quickly as in the US.*

Figure 1: Trends in Affective Polarization by Country

Levi Boxell, Matthew Gentzkow, and Jesse Shapiro (June, 2020)

- We measure trends in affective polarization in nine OECD countries over the past four decades. The US experienced the largest increase in polarization over this period. Three countries experienced a smaller increase in polarization. Five countries experienced a decrease in polarization. These findings are most consistent with explanations of polarization based on changes that are more distinctive to the US (e.g., changing party composition, growing racial divisions, the emergence of partisan cable news), and less consistent with explanations based on changes that are more universal (e.g., the emergence of the internet, rising economic inequality).

Levi Boxell, Matthew Gentzkow, and Jesse Shapiro (June, 2020)

- Party polarization is not uniformly increasing in Western democracies. In a number of countries, it's actually decreasing. That is to say, there's nothing inevitable about rising party polarization in this era. That allows us to reject a couple possible explanations.
- One theory this lets us reject is that polarization is a byproduct of internet penetration or digital media usage. Internet usage has risen fastest in countries with falling polarization, and much of the run-up in US polarization predates digital media and is concentrated among older populations with more analogue news habits.

Levi Boxell, Matthew Gentzkow, and Jesse Shapiro (June, 2020)

- The researchers also test measures of migration, trade, and income inequality, and find that none of them track international trends in polarization.
- There is some evidence that rising ethnic diversity correlates with polarization. The study's authors note that “the increase in the non-white share has been twice as large in countries with rising affective polarization as in those with falling affective polarization.”

Levi Boxell, Matthew Gentzkow, and Jesse Shapiro (June, 2020)

- To correct for the fact that some of the countries in the data set are multi-party systems, the researchers also ran the numbers restricting them to the top two parties. The results didn't change much: Canada polarized faster, and Britain, Norway, Sweden, and Germany de-polarized faster, but that might have been an artifact of fewer usable surveys and restrictions that didn't quite fit the political systems being measured.
- In the US, “the timing of the introduction of Fox News appears roughly consistent with the acceleration of the growth in affective polarization during the 1990s.”
Hmm.

บริบทสังคมไทยในความขัดแย้งยืดยื้อ 2540-2563

เข้าใจความแตกแยกปัจจุบันบนฐานความขัดแย้ง

- **เป้าหมาย:** ระหว่าง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข และ ระบอบราชาธิปไตยอันมีประชาธิปไตยเป็นองค์ประกอบ
- **วิธีการ:** การเลือกตั้งโดยสามัญชน กับ การแต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจ
- **จินตนาการ:** เป็นคนไทยรักชาติแต่วิพากษ์วิจารณ์สังคมไทย กับ เอาใจข้างคนนอกไม่ใช่คนไทย เกือบดั่งชาติ

มรดกสังคมาการเมืองไทย?

ดูมรดกสังคมาการเมืองไทยได้จากอะไร?

- สถาบันการเมือง
- นวนิยาย
- อนุสาวรีย์

อนุสาวรีย์

- อนุสาวรีย์เป็นที่บรรจุหรือบ่งชี้ร่องรอยของความทรงจำรวมหมู่ (**collective memory**) ซึ่งใช้วิธีการต่างๆ ในการผลิตความทรงจำสาธารณะ (**public memory**) ในแง่นี้ ทั้งรูปร่าง ที่ตั้ง และ คำอธิบายอนุสาวรีย์ล้วนบ่งบอกว่า สังคมการเมืองนั้นๆ ประสงค์จะจดจำเหตุการณ์หรือผู้คนในอดีตของตนอย่างไรในกระบวนการส่งผ่านความรู้สึก ให้ผู้คนเกิดความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการเมืองที่สร้างขึ้นใหม่
- John Gillis (ed.) *Commemorations: the politics of national identity*. (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1994)

พระบรมรูปทรงม้า 2450-ร.5 ทรงเปิด 2451

พระบรมรูปทรงม้าและพระที่นั่งอนันตสมาคม

พระบรมรูปทรงม้าและธนบัตร (10 บาท)

ไม่มีพระบรมรูปทรงม้าในธนบัตร
(เพราะกลายเป็นเหรียญไปแล้ว)

ลานพระบรมรูปทรงม้าและกิจกรรมการเมือง

ชยวฒน์ สถาานนท์ TIJ -May 20, 2021

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (เปิด 6 เมษายน 2475)

องค์พระบรมรูปทรงขัตติยาภรณ์แบบไทยอุดมคติ ใหญ่ถึง 3
เท่าตัวคน ออกแบบ โดยสมเด็จพระยานริศรานุวัดติวงศ์

หมุดเปลี่ยนแปลงการ

ปกครอง

24 มิถุนา 2475

ร่างสุนทรพจน์ของพระยาพหลฯ ในวัน
พิธีฝัง “หมุดกำเนิดรัฐธรรมนูญ”
เช่นเดียวกัน

“ณ จุดที่ข้าพเจ้าได้รับอุปโลกน์จาก
พวกพี่น้องผู้ร่วมก่อการให้เป็นผู้นำ
และที่นั่นข้าพเจ้าได้ยืนกล่าวสุนทร
พจน์ เพื่อปลุกใจเพื่อนที่เคยร่วมตาย
ทั้งหลาย และได้สั่งการอย่างเด็ดขาด
ในการที่จะดำเนินการต่อไป และได้
กำหนดโทษไว้อย่างหนัก ถ้าผู้ใดขัดขึ้น
คำสั่งและละเมิดวินัยในการกระทำ
หน้าที่ ซึ่งเกี่ยวแก่การเปลี่ยนแปลง
การปกครองนั้น”

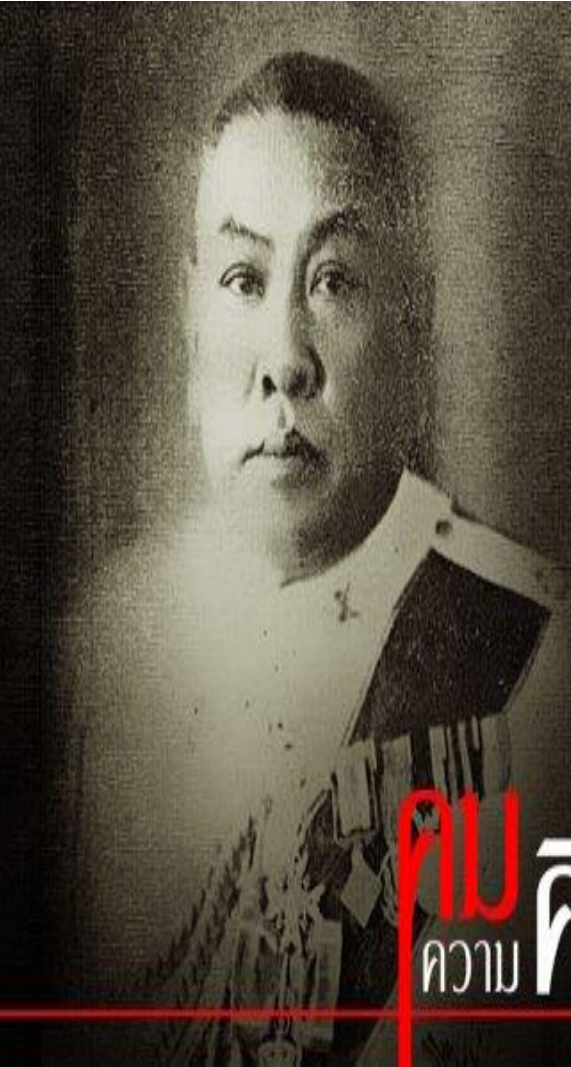

หมุดเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ของคณะราษฎร

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ TIJ - May 20, 2021

คำสั่งเสียพระยาพหลฯเช้าวันเปลี่ยนแปลงการปกครอง

หากทำการมิสำเร็จจะต้องประสบภัยถึงแก่ชีวิตแล้ว ขอให้คุณหญิงจงเป็นพยานแก่คนทั้งหลายว่า การที่คิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินครั้งนี้ มิได้หมายจะช่วงชิง เอาราชบัลลังก์ หรือคิดจะล้มราชบัลลังก์แต่อย่างใดเลย ความมุ่งหมาย จักคอยู่แต่เพียงว่า ให้องค์กษัตริย์อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ และให้มีสภาการปกครองแผ่นดิน เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้ผู้น้อยและประชาราษฎร ได้แสดงความคิดเห็นในราชการบ้านเมืองได้บ้าง

คม
ความคิด

พระยาพหลพยุหเสนา ตั้งเสียกับภรรยา
(ท่านผู้หญิงบุญหลง พหลพยุหเสนา) ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕

PRETTYBOY 80
GRAPHIC DESIGN

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ราชดำเนิน
จอมพล ป.ทำพิธีเปิด 24 มิถุนายน 2482

อนสาวรีย์ประชาธิปไตย: สัญลักษณ์

คือปี 4 ด้าน สูงจากแท่นพื้น 24 เมตร หมายถึง "วันที่ 24" ซึ่งเป็นวันเปลี่ยนแปลงการปกครอง

- พานรัฐธรรมนูญ ซึ่งตั้งอยู่บนยอดบ่อนกลางตัวอนุสาวรีย์ สูง 3 เมตร หมายถึง เดือน 3 หรือเป็น "เดือนมิถุนายน" ในสมัยนั้น ตรงกับเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองสมัยนั้น และหมายถึง "อำนาจ อธิปไตยทั้ง 3 อำนาจ" ภายใต้รัฐธรรมนูญ (นิติบัญญัติ บริหาร และ ตุลาการ)

- อนุสาวรีย์ฯ มีรัศมียาว 24 เมตร และมีปั้นใหญ่อันวน 75 กระบอก (ปากกระบอกปืนฝังลงดิน) วางอยู่โดยรอบฐานของอนุสาวรีย์ฯและมี
โซ่เหล็กร้อยไว้ หมายถึงปีที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง "พ.ศ.
2475" ส่วนโซ่ที่ร้อยไว้ด้วยกันหมายถึงความสามัคคีพร้อมเพรียงของ
คณะปฏิวัติ

- ลายบันไดขั้นที่ฐานครีบทั้ง 4 เน้นถึง "เรื่องราวการดำเนินงานของ คณะราษฎร" ตอนที่นัดหมายและแยกย้ายกันก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

- ประตูนุ 6 บาน แต่บานมีพระขรรค์ 6 เล่ม ที่รายล้อมรอบบ้อมกลางตัว
อนุสาวรีย์ หมายถึง "หลัก 6 ประการของคณะราษฎร" (อันได้แก่ หลัก
เอกราช หลักความปลอดภ้ย หลักเศรษฐกิจ หลักสิทธิเสรีภาพ หลัก
เสมอภาค และหลักการศึกษา)

รัฐธรรมนูญบนพานแว่นฟ้า: ความหมาย?

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยไทยกับการเมือง 14 ตุลา 16

ชยวัฒน์ สถาอานนท์ TIJ - May 20, 2021

พระบรมราชานุสาวรีย์พระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระเจ้าอยู่หัวทรงเปิด 10
ธันวาคม 2523

พระบรมรูปทรงเครื่องบรม
ราชขัตติยาภิเศกตามภรณ์
และ พระมหาพิชัยมงกุฎ
ประทับบนพระที่นั่ง
พุดตานกาญจจินสหาสน์
ในพระราชพิธี

"พระราชทาน"

รัฐธรรมนูญ 10 ธันวาคม
2475

แผนที่การเมืองไทย: จากหนึ่งศตวรรษอนุสาวรีย์

6 คำถาม”ในใจ”สังคมการเมืองไทย

- 24 มิถุนายน 2475

Q1 ก่อน 2475 มีประชาธิปไตยหรือไม่?

Q2 รัฐธรรมนูญ 2475 มีฐานะและที่มาอย่างไร?

Q3 การเมืองไทยหลัง 2475 มีดีหรือ
สว่าง? รุนแรงหรือมีระเบียบกติกา
ใหม่?

- หลังรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557

Q4 ประชาธิปไตยในสังคมไทยแตกต่าง
จากสังคมอื่นหรือไม่?

Q5 รัฐประหารในสังคมไทยเป็นสิ่งที่
จำเป็นต้องเกิดขึ้นหรือไม่?

Q6 การแก้ปัญหาในระบบ
ประชาธิปไตยทำได้ทุกเรื่องหรือไม่?

ทำไมการแก้ปัญหาความขัดแย้งครั้งนี้จึงยาก?

สังคมไทยขัดแย้งกันในเรื่องเป้าหมาย

สังคมไทยขัดแย้งกันในเรื่องวิธีการ(ในการได้ผู้ครองอำนาจรัฐ)

สังคมไทยขัดกันเรื่องจินตนาการความเป็นไทย

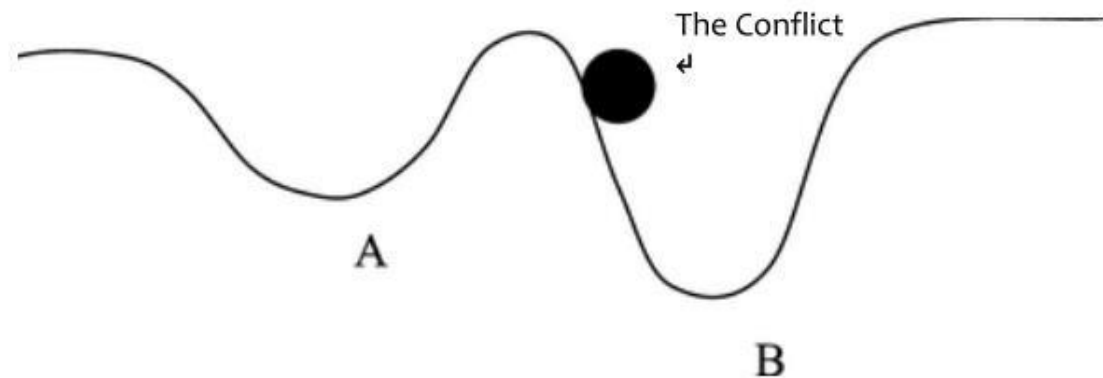
ตัวความขัดแย้งเองกำลังกลายเป็น”ความขัดแย้งยืดเยื้อ”

สังคมไทยกำลังกลายเป็น”สังคมความเสี่ยง” (risk society)

The five percent

- * What is the “five percent?”
 - * “Experts estimate that about 5 percent of our more difficult conflicts become intractable: highly destructive, never ending, and virtually impossible to solve” (13).
 - * Five percent conflicts are typically “immune” to classic resolution approaches.
 - * They are more difficult, unique, not easy to comprehend.
 - * “The five percent rule us. Once we are drawn in, they take control” (13)

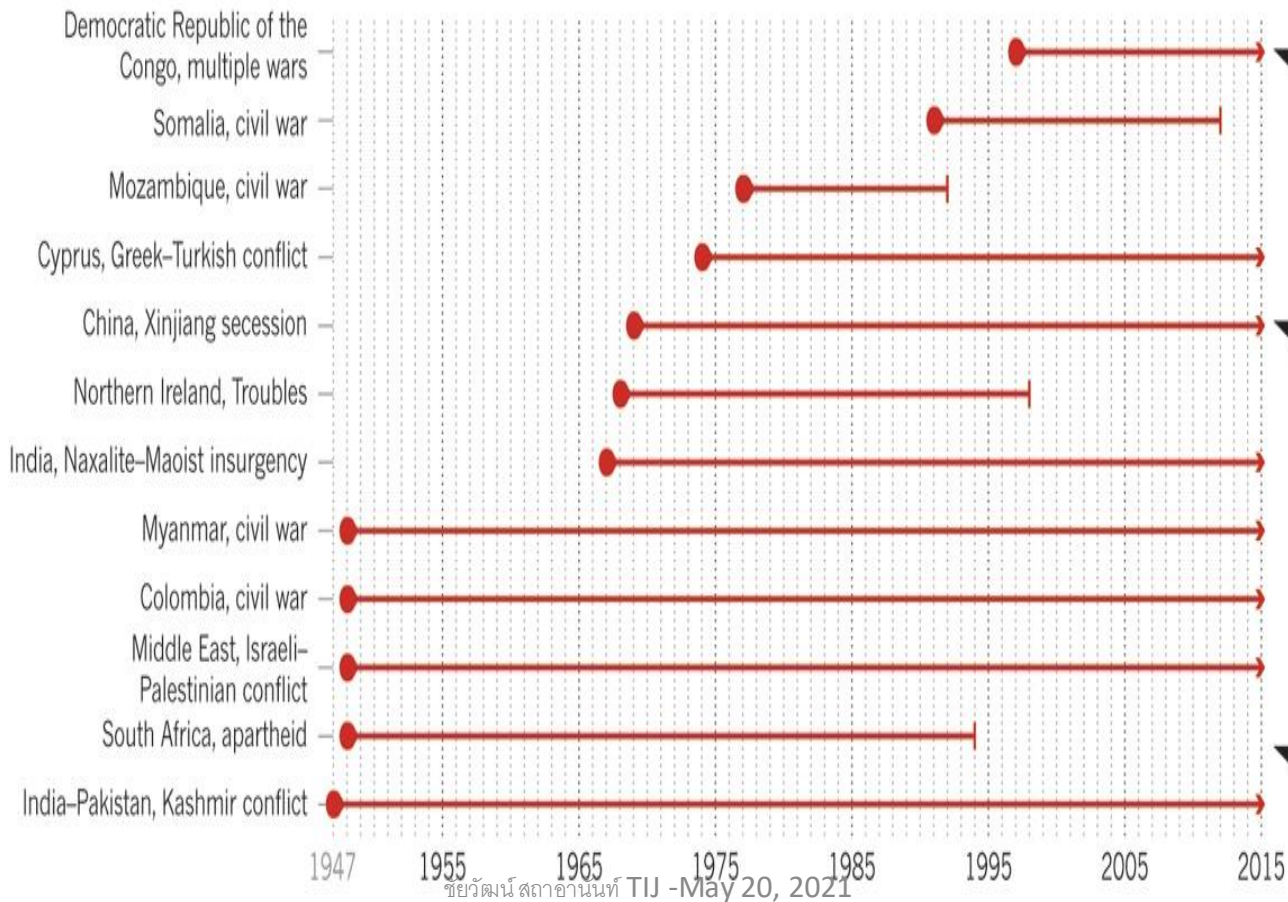
Model of intractable conflict

เมื่อความขัดแย้งกลายเป็นความขัดแย้งยืดเยื้อ (intractable conflict)

INTRACTABLE CONFLICTS

These maelstroms of grievance and mistrust can go on and on. Below is a sample of those that have emerged since the Second World War.

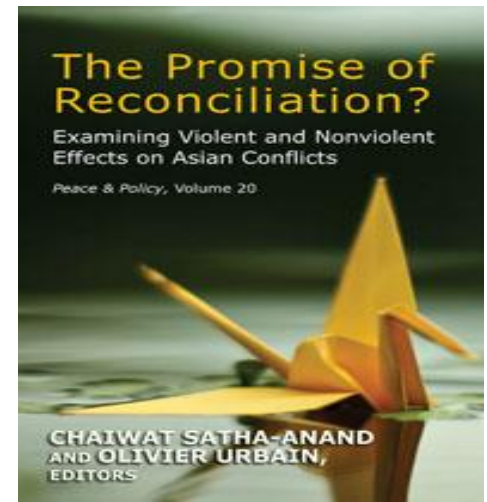

AFRICA Having contributed to around 3.8 million deaths, this relatively new series of conflicts is also one of the bloodiest.

CHINA The Uighur people are of Turkic descent and are trying to break free from China's rule.

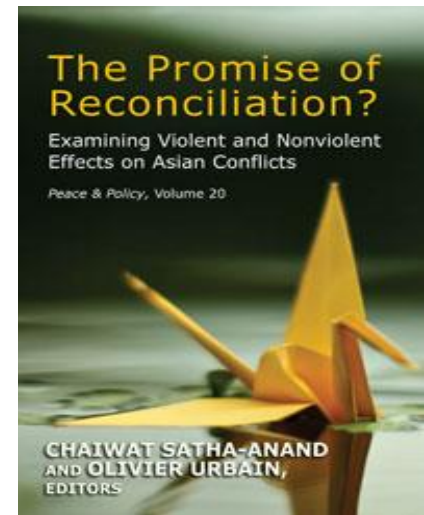
SOUTH AFRICA The apartheid system ended when the government reached an agreement with the African National Congress.

Lessons: understanding conflict moments and movements (1) from Chaiwat Satha-Anand and Olivier Urbain (eds.) *The Promise of Reconciliation?* (Routledge 2017)

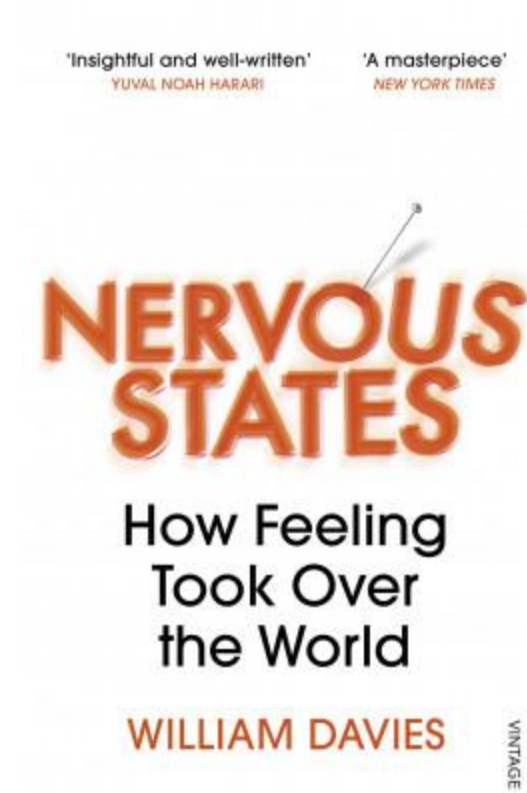
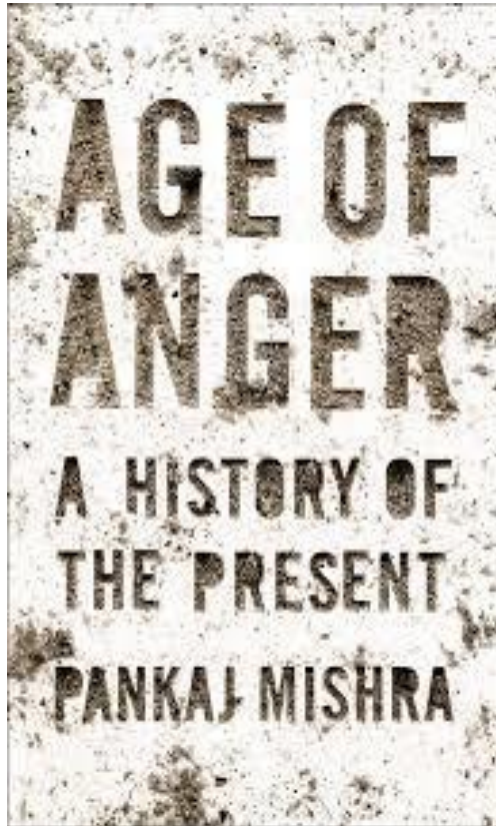
- *The importance of the different methods used in engaging conflict at different moments.*
- *The movement from victims into players involves a transformation of power relations. Is it possible to see that the use of violence and/or nonviolent actions would influence the kinds of players the victims have become, and this in turn, would also contribute to engendering reconciliation?*

Lessons: understanding conflict moments and movements (2) from Chaiwat Satha-Anand and Olivier Urbain (eds.) *The Promise of Reconciliation?* (Routledge 2017)

- *How can the sovereign live with the dissenting voices? Given the condition of the world today with advanced communication technology, among other things, the real question might be how can they not?*
- *A moment of structural transformation might emerge with a possibility for a society to try to strengthen its institutional politics.*

The present?

Don't turn back time!!

